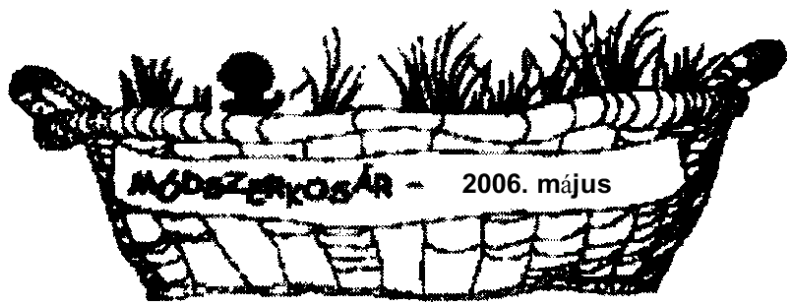

ITT A MÁJUS! ITT A KIKELET!

Az év legszebb hónapjában élhetjük mindennapjainkat, akkor is, ha túl sok a feladat, ha fejünk fölött összecsapnak a határidős munkák. Az a jó, hogy a madarak akkor is énekelnek, az erdő akkor is véghez viszi üde megújulását, ha nincs elég időnk rá, hogy mindebbe gyönyörködjünk.

Érettségiző gyermekeink, erdei iskola, nyári táboraink megszervezése se térítsen minket el attól, hogy májusban hozzunk össze tanítványainknak és szüleiknek olyan élményt adó programot, melyben együtt játszunk, játszva tanulunk kinn a természetben.

Ez történt május 6-án a Budakeszi Vadasparkban Blabá szervezésében a Madarak és Fák Napján immár sokadik alkalommal.

Schenkerik Zsuzsa több mint 50 fővel érkezett, a mi iskolánkból 72 szülő-gyermek verekedte át magát a városi közlekedésben Pest túlsó végéből, a XVI. Kerületből. De ott volt Németh Mari, Kun Margit, Victor András, az irodából Andika, Eszter és Magyar Krisztina, Horváth Anna, mint önkéntesek. Szóval egy egész falkányi puli.

A legelvakultabbaknak ez a bő fél napos program sem volt elég. Ha már lúd, legyen kövér. Egy estig tartó kiránduláson Blabá vezetésével megnéztük a híres pilisi lent, mely most kezdte bontogatni napsárga szírmait. Persze egy ilyen túra sok-sok érdekességet nyújtott még „mellesleg”, aminek felsorolása egy külön fejezetet igényelne, és az ki is töltené a Módszerkosarat.

A május eleje másból is áll: az anyák napja is erre a szép időszakra esik. Nézzétek el, de most személyes élményeimmel folytatom a kicsit már így is hosszúra nyúlt bevezetőmet.

Tehát anyák napján kora reggel arra ébredtem, hogy, de jó, hogy én is anya vagyok!....és eszembe jutott egy néhány évvel korábbi emlék.

A Túr-parti Fülemlé tábora mindenki számára egy saját szerzésű versike volt a beugró. Az én versem így szólt:

Fűzfa vagyok, árnyat adok
A Túr-parti népnek,
Anyjuk helyett anyja leszek a Fülemléknek.

Táborból hazafelé a vonaton a velem táboroztató férjem szerint felejtsem el a versikémet, mert ő újat költött számomra:

Családom van, anya vagyok,
Odaadó feleség,
Főzök, mosok, takarítok,
És ez sokszor nem elég.

Tehát anya vagyok! Ez jutott eszembe anyák napja reggelén, és igyekeztem a konyhába, hogy többfogásos finom ebéddel ünnepelhessek meg anyák napját.

Ezzel a bevezetővel köszöntöm pulis anyatársaimat nemcsak anyák napján!

Emri Erika

Fa projekt

Iskolánk 2004-ben a Socrates program Comenius alprogramjának keretein belül koordinátor intézmény szerepét tölti be egy nemzetközi, általános iskolák közti együttműködésben.

A projekt a Természettudományi Múzeum segítségével indult, Vásárhelyi Tamás adta az ötletet, ő indított el minket ezen az úton. A „Múzeum az iskolában” konferenciáján Tamás tartott ilyen témában egy foglalkozást, annak a címét vettük kölcsön az engedélyével: A fa, mint élőlény, szimbólum, nyersanyag.

Megvolt a cím, felállt a csapat, és rögtön egy kis team kezdett el dolgozni. A kapcsolat felvételi partnerkereső szemináriumra Trescsik Angéla kolléganőm utazott ki Madridba, ahol egy spanyol, egy katalán és egy német intézmény azonnal érdeklődött a témánk iránt. A 4 iskolának ezek után együtt kellett pályáznia ezzel a témával, de mindenkinek a saját országában. A pályázatokat elfogadták, indulhatott a munka.

Mivel a partner országokban 4. illetve 6. évfolyamig tart az általános iskola, így nálunk egy 4.-es osztály dolgozik a projekt keretein belül. A kollégák közül többen is besegítenek nekünk.

A 2005/2006-os tanév elején kezdődött el az igazi munka. Egy kérdőívet állítottunk össze Angélával a 4.-es évfolyamon tanuló gyerekeknek. Ezt a kérdőívet adom közre, és kérek mindenkit, hogy aki kedvet érez ezzel foglalkozni, töltesse ki a saját tanulóival, és írja meg nekem a tapasztalatait. Jó lenne, ha össze tudnánk hasonlítani Magyarország különböző részén élő tanulók eredményét. A kérdőívet minden előzetes magyarázat nélkül teljesen önállóan töltötték ki a gyerekek. Ezt a kérdőívet, és a feldolgozás eredményét odaadtuk a novemberben iskolánkat meglátogató spanyol és német partnereinknek is, akik szintén felhasználják otthon.

Azóta több rendhagyó tanítási órán foglalkoztunk és fogunk foglalkozni ezzel a témával (több múzeumi óra – pl. A fa, mint hordozó anyag – restauráló műhely a Szépművészeti Múzeumban, a fa, mint szimbólum, a tudás fája a Paradicsomban, februárban a Nemzeti Múzeumban Rákóczi családfája a 4.-es történelmi olvasmányokhoz kapcsolódóan és a Természettudományi Múzeum is természetesen a foglalkozásainknak a színtere. Rendhagyó környezetismereti óra az iskolánk kertjében lévő iskolatónál stb.). Magyarország híres fáinak a feltérképezését is vállaltuk. Ebben a tanévben májusban egy témanapot is tartunk az egész iskolában mind a 12 évfolyamon. Büszkék vagyunk arra, hogy az iskolánk honlapján is fent van már ez a Fa projekt igen színvonalas feldolgozásban. (Tóth Mária kolléganőnk irányításával Enyedi Attila 11. évfolyamos tanuló készítette.)

Már most dolgozunk a jövő évi programon, február 1-jén be kell adni az újabb pályázatot a folytatásra. /Ez egy 3 éves projekt, aminek a folytatását minden évben meg kell pályáznia./

Érdekes lesz összehasonlítani majd a tanulók akkori tudását, érzéseit, élményeit a mostanival, a külföldi partnerek tudását, élményeit, érzéseit a mienkével.

Ha kéritek, hogy e-mailen is elküldjem nektek a kérdőívet, írjatok a címemre:

timar.geng@t-online.hu

Erre a címre várom a visszajelzéseiteket, a tapasztalataitokat, sőt az ötleteiteket is. Postán az iroda címére is küldhetitek, csak a nevemre címezzétek.

Köszönöm.

Tóthné Timár-Geng Csilla
Bárdos Lajos Általános Iskola és Gimnázium
1117 Budapest, Baranyai u. 16-18.

(Fa projekt Kérdőíve)

KÉRDŐÍV

Név: ..... Osztály: .....

1. Sorolj fel Magyarországon élő fákat, és írd meg vagy rajzolj mellé valamit, ami arra a fára jellemző! Gondolj az iskolában és az iskola környékén lévő fákra is!.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- 2. Rajzolj le egy fát az írólapra, és nevezd meg a fa részeit! Írd mellé, hogy az a része miért fontos a fának!
- 3. Népesítsd be az írólapon lévő fát élőlényekkel! Minél többet rajzolj, és ha elkészültél az egész feladatlappal, ki is színezheted.
- 4. A fának melyik része lennél szívesen? Rajzold le a lapra, és írd le a rajz alá, hogy miért?
- 5. A fából különböző tárgyakat készítenek. Mit gondolsz, milyen eszközökre van szükség ehhez?

.....

.....

.....

6. Milyen tárgyaid vannak otthon fából? Írd le!.....

.....

.....

.....

7. Mi készülhet még fából, vagy valamelyik részéből? Sorold fel!

.....

.....

.....

.....

..... ki a mondatot!

Egy farönkből megtudhatjuk a fa ....., mert

.....

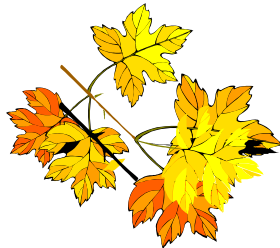
9. Jártál-e már olyan fánál, vagy esetleg hallottál olyan fáról, amely egy ismert történelmi vagy irodalmi személyhez kapcsolódik? Ha igen, akkor hol van ez a fa, és kinek a fája?

.....
.....
10. Ismersz- e fával kapcsolatos közmondásokat, szólásokat? Ha igen, írd le, és magyarázd meg, mit jelent!

.....
.....
.....
.....

11. Ismersz-e fával kapcsolatos énekeket? Ha igen, írd le ide a címüket vagy a kezdősorát a daloknak!

.....
.....
.....
.....
.....

Régi irományokból...

Bia lakóhelyének, Cserkútnak helyi lapjában megjelentetett egy cikket, mely számunkra is érdekes lehet.

Nem tudok elszakadni a régi tankönyvektől. Most egy vegytanos került a kezembe Újhelyi Laci jóvoltából az 1800-as évekből. Rácsodálkoztam, hogy az anyagoknak magyar nevei voltak. Például az oxigént élelynek, a nitrogént légeylenek, a hidrogént vizenyének, a klórt zöldenyenek, a brómot büzenyenek, a foszfort vilanynak, a szelént holdanynak hívták, hogy csak néhányat említsek a különlegesebbek közül.

Nagyon érdekes volt olvasni és megfigyelni mennyit változott a magyar nyelv!

Egy kis ízelítő a könyvből:

„VI. Czikk.

Az életműves testek vegytani változatai.

51. §.

Mind a növény-, mind az állatosztályu életműves testek míg élnek, alkatrészeiknek ugyan azon viszonyát tartják fön. Állanak pedig a növényosztályu testek mind maguk, mind terményeik, például mézga, olaj, liszt, kömény, kámfor, czukor, gyanta, bor sat. szén-, víz-, és élelybül, és egyéb elemekbül, de kisebb mennyiségben; az állatosztályu testek pedig, s egyes részeik, például vér, csont, zsír, tej, tojás, szőr, toll, nyál, méz sat. az említett elemeken kívül, lég-, kényent, s vilanyt foglalnak magukban.

Az életerőnek akár táplálék hiánya, akár a bel szervezet megbomlása, akár más ok miatti elgyengülése, és megromlása által, az elemek egymáshoz viszonya is zavarba hozatik, és az örök végzet változatlan törvénye szerint nem csak az érzékek, s egyes részek szűnnek meg tisztükben eljárni, hanem az egész test előbbi keczára is valólag meghal, és az életműtlen testek tehetetlen állapotjába esik. Az életétül megfosztott anyagnak elemei most már nedv, meleg, s lég hozzájárultával egymástul elválának, és új egyesülésbe térnek, melly

vegytani munkálatot forradásnak nevezzük. A forradásnak három neme van, ezek a bor-, eczet- s rothadt forradás.”

Bia

Akinek még nincs táborhelye, szíves figyelmébe ajánlom az alábbi. Volt szerencsém kipróbálni, nem zsákba pulit árulok. Fridrich Ági remek háziasszonynak bizonyult.

Hagyományőrző nyári tábor Gyűrűfűn

Természet és tradíció

Tartalmas pihenéssel, ahol a tradíciók nyomába eredve a résztvevők megtapasztalhatják az ember és természet kapcsolatát.

A tábor helyszíne: **Gyűrűfű, Lovastanya**

A turnusok időpontjai:

2006. június 19-25 és 2006. július 10-16.

A tábor díja: **23.000 Ft/fő.**

Jelentkezés határideje: 2006. május 15.

Jelentkezés egyénileg, csoportosan és családként is lehet.

A tábor létszáma maximum 20 fő.

Amit biztosítunk:

szállítás: 10 személyes hajópadlózott **jurtákban**, zuhanyzási lehetőséggel, napi négyeszeri étkezés,

szállítás: igény esetén a résztvevőket és csomagjaikat a legközelebbi vasútállomásra, vagy buszmegállóra a tábor helyszínéig,

és a következő programokat:

Történelmi barangolás az Árpád-kori székely határispánság területén. A Fekete-hegyen álló XI. századi földvár, az akkori hadúr székhelyének a megmászása.

Őseink harcmodoráról: az íjászat és a lovaglás alapjainak elsajátítása, lovasíjász bemutató megtekintése.

Amiről eleink mesélnek: regék a magyarság mese és mondavilágából a pásztortűz mellett.

Kézművesség természetes anyagokból: hazavihető munkák nemez, agyag, fűzfavessző, káka felhasználásával.

Háziállat-simogató: szelíd kecskenyáj, magyar tarka-és szürke marha, lovak, pásztorkutyák.

Miből építkeztek Őseink? Vályogépítészet gyerekeknek.

Erdőkről, mezőkről: a környék növényeinek és állatainak bemutatása kirándulások keretében.

Az éjszaka hangjai, fényei. Éjszakai túra.

Tájékozódás a természetben, tájfutóversennyel.

Érdeklődni és jelentkezni lehet: Fridrich Ágnes

Postacím: 7683, Gyűrűfű 3.

Tel: 73/554-410

E-mail: lovastanya@gyurufu.hu

Web: www.gyurufu.hu/lovastanya

Kassa Tünde továbbra is szorgalmasan, önfeláldozóan és fizetség nélkül fordít nekünk a Green Teacher folyóiratból. Köszönjük neki!

Sikerreceptek:

Környezeti nevelés a háztartástan órákon

1892-ben Ellen Swallow Richards, amerikai kémikus és tanár, egy új, általa ökológiának hívott interdiszciplináris tudomány bevezetését szorgalmazta. Az új tudományág a 'helyes életmóddal' foglalkozott. A közegészség és higiénia területének úttörőjeként Richard javasolta a biológiai, kémiai és a műszaki alapelvek alkalmazását a mindennapi életben. Tette ezt azzal a céllal, hogy az emberek egészséges életet élhessenek egészséges kapcsolatban a környezettel. Úgy gondolta, hogy mivel az ipari társadalom átalakította a nők szerepét termelőből fogyasztóvá, ez az új tudományág (mai nevén Háztartástan) segíti majd a nőket hogy otthonukat hatékonyan és gazdaságosan vezethessék.

Manapság a háztartástan a környezeti nevelés számára fontos terület. Ez egy interdiszciplináris, integrált terület, segítséget nyújt a megfontolt életvezetéshez, a felelősségteljes és elégedett mindennapi élethez. A tudományterület jól követi az elméleti és gyakorlati tudás fejlődését, mindezek szükségesek a környezettel való harmonikus együttéléshez. Az utóbbi évek során a háztartástan, csak úgy mint a környezeti nevelés perspektívája, globálissá szélesedett, ez magában foglalja a rendszertudatosságot és a diverzitás tiszteletét. Egyértelmű, hogy a két tudományág együttműködésében számtalan lehetőség rejlik. Ezeket kihasználva a háztartástant tanító tanárok segítségével a tanulók kiegyensúlyozottabb, egészségesebb kapcsolatot alakíthatnak ki a Földdel. Ebben a cikkben ötleteket mutatunk be arra, hogyan alkalmazzuk a környezeti nevelés elveit a háztartástan négy területén: élelmiszer-ismeret, textíliák, fogyasztói ismeretek és egészség és jó közérzet.

Élelmiszer-ismeret

Az élelmiszerek megismerése lehetőséget nyújt az ember és környezet közötti komplex kapcsolatok felfedezésére. Az egyik módszer szerint a diákokkal közelebbről megismertetjük a termelés, feldolgozás és szállítás során résztvevő anyagokat, energiát, embereket és helyszíneket, amíg az étel a mezőgazdasági üzemekből el nem jut az étkezőasztalra. Az élelmiszerrendszer analízise magában foglalhatja a hulladékképződést és

az újrahasznosítást is. Ezek az élelmiszertermelés minden szintjén megjelennek. Magában foglalhatja ezen kívül a szokásos mezőgazdasági tevékenységek (öntözés, rovarirtók és genetikailag módosított gabona használata) környezetre gyakorolt hatásait. Bátorítsuk a diákokat hogy vizsgálják meg az ár, a tápérték és a kényelem mögötti tényezőket. Így rávezethetjük őket arra, hogyan befolyásolják az emberi értékek (a biokertészet, az önkéntes egyszerűség, a slow-food (lassú étkezés) mozgalom) az étel szociális, gazdasági és ökológiai dimenzióit.

Újból megtanulhatjuk, hogyan termesszünk, készítsünk el és fogyasszunk ételeket gazdaságilag, etikailag és ökológiailag helyes módon. Az élelemtermesztés megismerésével csökken az energiaintenzív mezőgazdaságba vetett bizalom, ezzel együtt segíti a természetes rendszerek működésének megértését. A komposztálás gazdagítja a talajt és megakadályozza a szerves hulladék szemébe kerülését, emellett megmutatja, hogy egyszerű lépések segítségével csökkenthetjük ökológiai lábnyomunkat. A hagyományos étkezés és a helyi étrendet figyelembe vevő növények termesztésének segítségével a diákok megismerkedhetnek biorégiójuk őshonos növényeivel és állataival. Mindazonáltal megismerhetik a helyi szezonális ciklusváltásokat figyelembevevő étrendekben rejlő bölcsességet.

A környezeti nevelés és a háztartástan integrálása lehetőséget nyújt, hogy együttműködjünk a közösséggel és érzelmileg közel kerüljünk a természethez. Járjuk végig a környéket és térképezzük fel a kerteket, ez segíthet a saját kert tervezésénél és alternatívákat nyújt a környezeti nevelésre. A friss növények és virágok illata, a szél és a madarak hangja és a magoncok kibukkanásának látványa olyan érzelmi kötődést hozhat létre, amely egy életre szólóan feléleszti a környezet megóvásának vágyát.

Textilismeretek

A textilismeretek révén megismerhetjük, hogyan kapcsolják össze a hétköznapi döntések a vásárlókat más emberekkel és ökoszisztémákkal. Ahogy a textilipar egyre inkább globalizálódik és egyre inkább gépesítetté válik, már csak kevés ember tudja, hogy a ruhái hogyan, kiknek a közreműködésével és milyen körülmények között készültek. A textilismeretek órák arra bátorítják a diákokat, hogy gondolják át a textilipari termékek társadalmi, gazdasági és ökológiai árát, így kritikusan vizsgálhatják, hogy a ruhákon található címkék mit árulnak el és mit nem a ruhadarabokról. A tudatosság-fejlesztő kutatási témák felölelhetik az egyes textilfajták gyártásának és ápolásának környezeti hatásait is.

A textilismereti órák során a diákok megtanulnak varrni, így képesek lesznek a textilholmik újrahasznosítására és javítására, ahelyett hogy belépnének a vásárlás és eldobás pazarló körforgásába. Ha megtanítjuk a diákokat, hogyan cseréljék ki a cipzárakat és gombokat, hogyan tervezzenek és varrjanak textilholmikat anyagdarabokból, megelőzhetjük a pazarlást és fejleszthetjük a diákok kreativitását. Úgy is beültethetjük a környezetvédelmi etikát a textilismereti tanulmányokba, ha a természetes szálakat tartalmazó anyagokat (pamut, vászon, selyem, és gyapjú) komposztáljuk vagy ha anyagdarabokból papírt készítünk. Ha a kezdő varróleckék alkalmával uzsonnás táskákat vagy bevásárló táskákat készítenek, akkor csökkenthetjük a műanyag és papírtáskák használatát. A textilmunka a környezetvédelmi aktivitás egy formája is lehet: a diákok például készíthetnek egy takarót, amely egyéni vagy közös történeteket örökít meg; így kreatív módon kifejezhetik magukat olyan környezetvédelmi témák kapcsán, amelyek iránt érdeklődnek.

Fogyasztói ismeretek

A fogyasztói nevelés legfőbb területeként a háztartástan ideális óra, hogy a diákokban, mint fogyasztókban kifejlesszünk egyfajta környezetvédelmi etikát. A fogyasztói ismeretek oktatása rávilágíthat a bolygó erőforrásait tisztító fogyasztói szokásokra, miközben lehetővé teszi hogy a diákok a környezet szempontjából előnyösebb döntéseket

hozzanak a termékek vásárlásánál és felhasználásánál. Hasznos lehet, ha kezdetnek felbecsültetjük a gyerekekkel az általuk vásárolt termékek valós környezetvédelmi árát — az árát, amely ritkán jelenik meg a termék fogyasztói árában. A diákok készíthetnek életút-analízist egy termékről, feltüntetve a készítéskor, terjesztéskor és a kidobás után felhasznált összes erőforrást és energiát, valamint a szociális hatásokat, például az egészségre gyakorolt hatást. A 'zöld' és a szokásos gyártási technológiák során használt anyagok és eljárások összehasonlítása növelheti a diákok vásárlói tudatosságát. A diákok saját ökológiai lábnyomuk kiszámításával egyénileg vagy osztályszinten képet kaphatnak saját környezetre gyakorolt hatásokról, majd ötleteket gyűjthetnek, hogyan lehetne egyszerű változtatásokkal csökkenteni azt. Jó módszer a diákok vásárlói jelentőségének felfedeztetésére, ha összehasonlíttatjuk velük az általuk vásárolt termékek árát és azt az árát, amely nincs feltüntetve az árcédulákon — mint a napkelte, a friss levegő, a tiszta víz vagy a szarvasbőgés.

Családvezetési ismeretek: egészség és jó közérzet

A családvezetési programok szintén alkalmasak a természeti és az emberi rendszerek összekapcsolására. A családvezetési tanulmányok során megismerhetjük, hogy az életvezetési módok hogyan befolyásolják saját magunk és családjunk egészségét és a környezet épségét. Ez a megközelítés Nancy Hook és Beatrice Paolucci 'család mint ökoszisztéma' elméletén alapul. Mivel a környezeti problémák mára mindenki számára nyilvánvalóvá váltak, Hook és Paolucci javasolta hogy a háztartásban vegye figyelembe az emberi és a természetes rendszerek közti kapcsolatot és egymásrataltságot.

A háztartásban tanárok segíthetik a diákokat a természeti és szociális környezet összekapcsolásában. Rávilágíthatnak, hogyan segítik elő a helyi zöld területek és a természetes növényzet az egészséges életvezetést. A természetes környezet felfedezése és az erről folytatott beszélgetések rávezetik a diákokat a családjuk és közösségük jó közérzete és a megóvott természet közötti kapcsolatra. Megvizsgálhatjuk továbbá, hogy a közlekedési eszköz megválasztása milyen hatással van a környezetre, megbeszélhetjük, milyen személyes és környezetvédelmi előnyei vannak a sétának és a biciklizésnek más kikapcsolódási és közlekedési módokkal szemben.

Ha bátorítjuk a diákokat, hogy kritikusán vizsgálják meg a mindennapi életben hozott döntéseiket az étkezéssel, ruházkodással, fogyasztással és egészséggel kapcsolatban, az segít kifejleszteni egy ököcentrikus világnézetet. Mindez elengedhetetlen ahhoz hogy jól éljünk, kevesebb hatást gyakorolva a bolygóra. Ha a háztartásban tanárok megismerik, milyen módokon alkalmazható a környezeti nevelés, akkor jelentős változásokat érhetnek el a diákok, családjuk és iskoláik környezettel való kölcsönhatásában.

Viseld büszkén!

A vancouveri Eric Hamber középiskolában Judy Chan és Nina Ho tanítványai biztató eredményekkel alkalmazzák a csökkentés, újrahasznosítás és megújítás (reduce, reuse, reform) elvét. Idén a diákok egy helyi textilimportőrtől kapott anyagdarabok felhasználásával kreatív, divatos ruhákat készítettek maguknak, valamint sálakat és kalapokat, amelyek eladásából az osztály számára gyűjtöttek pénzt. Az előző évek során, a Mountain Equipment szövetkezetektől kapott gyapjúdarabokból készítettek sapkát hajléktalanoknak valamint kárpitdarabokból kozmetikai táskákat, amelyeket egy anyaközpontnak adományoztak. Egy ruhatervezési projekt során a diákok egy virágüzlettől kapott szalagdarabokból szöttek ruhákat, amelyeket egy divatbemutató során az iskolának is bemutattak. A végzős diákok végső textil projektje két régi ruhadarabból egy új tervezése, azzal a kitételrel hogy 'büszkén kell viselniük' azt. A textildarabok kreatív felhasználásával ezek a tanárok egyesítik a környezeti nevelést és a háztartási ismeretek tanítását.

Más iskolai példák

- A Crescent Heigh Középiskola (Calgary, Alberta) diákjai maguk által tervezett, régi farmernadrágok erős hátsórészével bevont ülőkéket készítettek
- Az iskola kertje remek hely a háztartási ismeretek és a környezeti nevelés ötvözésére. Manchesterben (Kentucky) a Clay County középiskola diákjai növényeket természetnek főzéshez, szappankészítéshez és teának
- A diákok újrahasznosító központot hoztak létre a Crescent Heights középiskola konyhájánál. A Clay County középiskolában Kentuckyban gyógynövénytermesztéssel foglalkoznak.
- Elizabeth Martin nyolcadik osztályos diákjai a New Windsor általános iskolában 'mókustáskát' készítettek a helyi állatmenhelyen élő sebesült és elhagyott mókusok számára. A táskák akár nyolc mókus számára is kényelmes rejtekhelyet biztosítanak.

Barna Panni rendszeresen küld anyagot a módszerkosárba, reméljük megtartja ezt a jó szokását.

Madarak és fák napja a Fővárosi Gyakorló Óvodában

Régi hagyománya óvodánkknak, hogy ezt a jeles zöld napot egy hétre terjesztjük ki Erről részletes leírás található a Réce füzetek óvodai kiadványában.../ Oka az óvodáskorú gyerekek életkori sajátosságában rejlik, valamint abban, hogy a család bevonása nehézkes, ill. több időt igényel./

Nem egyszerű dolog olyan „feladatot” találni ennek a korosztálynak, mely a környezetvédelemben valóban cselekvővé neveli. Addig törtük a fejünket, míg találtunk ilyet. A madarak és fák hetén csoportjaink között felosztjuk a környező utcákat, és elindulunk MEGMENTENI a fákat: fogókat hoznak otthonról a gyerekek, és magunkkal viszünk egy kis edényt. Szép lassan fától fáig sétálunk, majd alaposan körbejárva, átvizsgálva rajzszögeket, szögeket, gombostűket, kapcsokat keresünk, azokat kivesszük és a gyűjtődényben hazavisszük.

Az évek során már tekintélyesre nőtt a rozsdás, hegyes dolgok serege, melyektől MEGMENTETTÜK a fákat. Felkérjük a szülőket is, hogy ezekben a napokban szenteljének figyelmet a fák derekának átvizsgálására hazafelé is gyermekeikkel! Ilyenkor még jobban megtelik az óvodai gyűjtődény...

Talán nem kell felsorolnom e kis akció fontosságát. Valószínű, hogy a fákban nem sok kárt tesznek a beléjük vert szögekkel, tehát igaziból nem a fák megmentéséről van szó. Nem hangzik el, hogy fáj a fának a szúrás, hogy sír a fa, de a segítség szándéka, az odafigyelés, a „cselekedj otthon” magatartást ki lehet vele alakítani. Ez pedig óvodai feladat. Mint ahogy azok a beszélgetések, melyek ez időben elhangzanak/ a fák elnevezése, határozó használatával, gondozásuk megfigyelése, koruk meghatározására tett elgondolások/ is felkeltik a gyerekek figyelmét a természeti környezetük iránt.

Tudjuk, hogy egyszerű, nem nagy jelentőségű ez a megmozdulásunk, de úgy érezzük, mindent fel kell használnunk, hogy a ma gyermekei már tudatos környezetvédő felnőttek legyenek!

Madárfürkésző Ez a neve a Fővárosi Gyakorló Óvoda másik kezdeményezésének, melyet már negyedik éve rendezünk a madarak és fák hetének keretében.

Már egész évben készítünk különböző anyagokból, többféle technikával madarakat. Papírhajtogatás, agyagozás kiegészítve, textilből varrás, kasírozás, nemezelés és még ki tudja... Ezekből tíz-tizenkét darabot összegyűjtünk, majd ELREJTÜNK az óvoda területén. Az erre meghatározott napon a gyerekeknek /természetesen életkoruk és fejlettségük függvényében/ minél többet meg kell találniuk. Mivel én vezetem ezt az akciót, odajöhetnek, és el kell mondaniuk: hol találták a madarat /melyik teremben, mi alatt, mihez közel –vagyis szabatos magyarázatot kell adniuk a helyről, ami térérzékelésük adott állapotát tükrözi./ El

kell mondaniuk, milyen anyagból készült az illető madár, esetleg a nevét is, ha felismerhető.
/ez rávilágít tájékozottságukra a kézműves tevékenységekben/

Lehet egyedül próbálkozni, de két barát, vagy testvérek együtt is „fűrészhetnek” /talán le sem kellene írnom, de ez közösségi nevelésünk eredményességét jelzi/

Természetesen egyénileg eltérő az elvárás, hiszen minden gyerek ismeretei mások. Mindenkitől valamilyen szintű „erőfeszítést” várunk, hogy ez a játék ne csak érdekes, hanem több nevelési területen is hatékony legyen.

Hiszen a jól teljesítők megkapják a nevükre / óvodai jelükre/ kiállított és lepecsételt SZEMFÜLES MADÉRFÜRKÉSZŐ igazolványt!!!

Nagyon jó látni és érezni a gyerekek büszkeségét az igazolvány átvételekor: „mégdolgoztak” érte, túl vannak egy „megmérettetésen”, „bizonyíték” van a kezükben egy elért sikerről!!! Napokig lehetne elemezni ezeket a dolgokat pszichológia és nevelési oldalról, de nem ez a feladat!

Hanem játszani egy jót, közben tanulni, megszeretni a természetet és egymást!!!

Általában ezen a hétvégén ünnepeljük Óvodánk születésnapját, ahol a vendégek is megszerezhetik az igazolványt! Erről nem írok, de képzelhetitek a gyerekeket, ahogy szüleiknek elmondják a szabályokat, ahogyan okosan segítik őket a feladat elvégzésében... Aki nem hiszi, járjon utána!!!

Barna Panni

Játékrovat,

melyet most Saly Erika töltött meg

Az alábbi játékokat az egyesület Jövőépítő hétvégén játszottuk trénerünkkel, Zuluval, azaz **Zalatnay Lászlóval (E-misszió)**, hol oldásra, hol figyelmünk összpontosítására, máskor meg egymás megismerésére használva... Zulu segítségével, pontosításával közkinccsé teszem, amire emlékszem. (A többit majd eljátszom veletek egyszer!)

„Mutatom és mondom”

Cél: figyelemfejlesztés, kommunikációs elméletek bevezetése

A játék leírása:

A játékvezető körbeállítja a résztvevőket. Elmondja lassan, érthetően, többször a feladatot.

A feladat: Minden résztvevő emelje fel a két kezét mellmagasságban egymás felé fordítva, tapsoláshoz felkészülve! A vezető ekkor majd elszámol egyesével háromig, s ha kimondja a most szót, akkor mindenkinek egyet kell tapsolnia.

Ha meggyőződik a vezető arról, hogy egyértelmű mindenki számára a feladat, akkor elvégzi a gyakorlatot: elszámol 3-ig, de ő maga a most szó kimondása előtt tapsol. A feladat sikeréhez fontos, hogy legyen egy "beépített" ember is a résztvevők között, aki tudja, hogy a most szó hamarabb fog elhangozni, de neki mindenképpen az előre megállapodott módon, tehát a most szó elhangzásakor kell tapsolnia.

A feladat során ellentmondás van a vezető szavai és a tettei között. Ennek hatására a résztvevők a legtöbb esetben hamarabb fognak tapsolni, nem várják meg a „most” szó elhangzását. Ezért is fontos, hogy az elején meggyőződjön a vezető arról, hogy mindenki érti a feladatot.

A gyakorlat elvégzése után érdemes megbeszélni, a következőket:

- Milyen érzéseid vannak a feladattal kapcsolatban?
- Milyen tanulságokra tettél szert? (A cselekvések és a beszéd közötti ellentmondás, A cselekvések ereje a beszédhez képest, A vezető követése, A csoportnyomás, a kommunikáció jelentősége stb.)

Hogyan viszonyulsz a pénzhez? (Diád gyakorlat)

Cél: egymás jobb megismerése, egy adott téma körüljárása, önismeret erősítése, sikeres kommunikáció

Időtartam: 8-szor 5 perc (40 perc) a gyakorlat, 20 perc a megbeszélés

A játék leírása:

1. Párválasztás szemmel, csendben.
2. Egy csendes sarokba elhúzódás, egymással szemben leülés.
3. A páros egyik tagja felkéri a társát: **Beszélj nekem a pénzhez fűződő viszonyodról!** Később, minden cserekor újra elhangzik ez a felszólítás, hogy a témától véletlenül se térjünk el.
4. A páros másik tagja 5 percen át beszél a pénzhez fűződő viszonyáról, a társa csendben hallgatja, nem adhat semmilyen visszajelzést, megerősítést.
5. A páros szerepet cserél, összesen 8-szor hangzik el a felszólítás, így összesen 40 percig beszélhetnek a pénzről.
6. A játékvezető csak a cserék idejét jelzi, pl. tapssal.
7. A játék végén körben ülve megbeszéljük a tapasztalatokat, az érzéseket.
8. Más változat: Mesélj életed boldog korszakairól!, Beszélj nekem önmagadról!, Mondd el nekem, hogy hogyan akarod, hogy szeressenek!

(Nagyon jó játék! Mindenképp érdemes kipróbálni. Én sokat tanultam belőle, s szereztem magamnak egy kedves barátot.)

Több labdával való dobálás

Cél: Lazítás, vidámság teremtése, csoport energiaszintjének növelése. Csoportos teljesítmény lényegének megértése.

Eszközök: Több labda és kisméretű tárgy (pl. filctoll, radír, narancs). Kb. a csoport létszámának megfelelő számú tárgy, de legalább 8-9 db.

A feladat leírása: A csoport tagjai (12-20 fő) körbe áll. A vezető odadob egy labdát valakinek, közben azt kéri, hogy akinek dobta, az is dobja tovább másnak (olyannak, akinél még nem volt), s így tovább, míg mindenkihez odaér egyszer a labda. Mindenkinek meg kell jegyeznie, hogy kitől kapta a labdát, és kinek dobta tovább.

Az első kör addig tart, míg mindenkire sor nem kerül. Ekkor ez utolsó résztvevőtől visszakerül a labdát a vezető. A következő kör egy ellenőrző kör. Ugyanabban a sorrendben kell a labdát továbbdobni, mint az első körben.

(Előfordul, hogy egy-egy csoporttag téveszt, ezért kell a második ellenőrző kör.) A 3. kör elindításakor a vezető a következő instrukciót adja: - Most próbáljuk meg gyorsabban, és pontosabban a "kört"!

Ezután elindítja a labdát újra az eredeti irányban. A csoport ügyességétől függően 1-2 további gyakorlókörre szükség lehet. Majd minden előzetes figyelmeztetés nélkül, akkor, amikor a labda valahol jár a körben, a vezető egy újabb labdát indít el. Ez a labda meglepetést fog okozni, ezért először mindenképpen valahogy jeleznie kell annak, akinek dobni kell a labdát, hogy figyeljen. Később újabb labdákat és tárgyakat kapcsol be a körbe a vezető. Érdemes, a tárgyakat a zsebébe rejteni előtte, hogy nagyobb legyen a csoport meglepetése. A tárgyak számát a csoport ügyességéhez kell igazítani, de nagyon jó esetben egyszerre a csoport számával megegyező mennyiségű tárgy is "forgalomban" lehet.

A játék egy idő után már nem különíthető el körökre. 4-5 perc elteltével a vezető fokozatosan kivonhatja a forgalomból a labdákat és tárgyakat.

A gyakorlat után érdemes egy megbeszélést tartani. A kérdések:

- Hogy éreztétek magatokat a gyakorlat alatt?
- Milyen tanulságokkal szolgált?

Tulajdonság kosár

Cél: Lazítás, jégtörés, mozgás, kreativitás fokozása, a kialakult ülésrend összekavarása, megváltoztatása.

Eszközök: a csoport létszámánál egyel kevesebb szék

A játék leírása: A csoporttagok körben ülnek a székeiken. A játékvezető a kör közepén áll. A játék során az a feladat, hogy aki a kör közepén áll, le tudjon ülni. Mivel egyel kevesebb szék van, mindig lesz olyan, aki nem tud leülni. A közepén álló játékos úgy ülhet le, hogy felszólítja a csoport tagjait, hogy az általa kikiáltott tulajdonsággal rendelkezők cseréljenek helyet. Kötelező helyet cserélni, és a saját helyükre tilos visszaülni. A közepén álló játékosnak ezt az alkalmat kell kihasználnia, hogy széket találjon magának. A tulajdonságokat mindenki maga találja ki. Pl. a szőkék, a kékszeműek, a szoknyások, akinek van kutyája, akin van fülbevaló...

A játék kb. 10 percig tart. A játékvezető végül megköszöni a résztvevőknek a játékot, és arra kéri őket, hogy mondják el, hogy érezték magukat.

Képeslapok reggelente

Cél: ráhangolódás egymásra, a munkára, napindítás, egymás hangulatának kifürkészése

Eszköz: 40-50 képeslap

A játék leírása:

A vezető a körben ülő csoport elé kiteríti a képeslapokat. Arra kéri a résztvevőket, hogy jöjjenek a kör közepére, és válasszanak ki egy képeslapot, ami pl. kifejezi a mostani hangulatukat, vagy kifejezi a vágyaikat, vagy kifejezi azt, hogy milyen volt az éjszakájuk, vagy az elmúlt napjuk, vagy az utóbbi időszak az életükben.

A válogatás után mindenki visszaül a helyére, és elmondja, megmutatja, hogy melyik képeslapot választotta, és hogy a képhez kapcsolódóan milyenek az érzései.

Saly Erika

Kézműves rovat

Az idei tél nehezen adta meg magát. Az enyhébb napok kicsalogatták a hóvirág bimbókat, de a szűnni nem akaró havazások háromszor is eltakarták szemünk elől a fehér fejecskéket. Legalábbis ezt figyelhettem meg a kertünkben. A nagy foltokban elszaporodott télvégét idéző kerti kedvenceket bőségük ellenére is sajnáltam leszakítani és bevinni a meleg szobába, ahol hamarosan elhervadtak volna. Inkább a szabad földben éljenek tovább.

A vázám azonban nem maradt hóvirág nélkül. Tanultam valamikor, valakitől, valahol egy papírhóvirág-készítést. Nagyon szeretném tudni az eredetét, de mindhiába kutakodom az emlékeimben, nem jön elő. Most ennek a papírhóvirágnak az elkészítését osztom meg veletek. Bátran vágjatok bele, hiszen alsó tagozatos tanítványaim körében is népszerű foglalatosság volt februárban, márciusban.

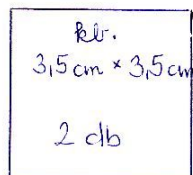
Anyagszükséglet: jól hajlítható, vékony drót
fehér és zöld krepp papír
ragasztó, olló

Munkamenet:

- A krepp papírt mindig a gyűrődésével párhuzamosan (az „erezete” mentén) kell vágni.
- A virágot tartó drótot kb. 12 cm-re vágjuk le.
- A virág fejecske 3 db 3,5 cm hosszú, kb. 1,5 cm széles fehér papírcsíkból legyen. A csíkok egyik végét szíromszerűvé vágjuk.
- A drót egyik végét fehér krepp papírral bevonjuk. Kiki ízlése szerint teheti. Én a következőképpen csinálom.

- Fehér krepp papírdarab.

- Az egyik fehér négyzetet négyfelé, majd azt ismét kétfelé hajtom, így kapok egy „kövér” téglalapot. Ezt rászorítom a drót végére.

- Erre borítom a másik darab fehér négyzetet, mely arra való, hogy leszorítsa az alatta levő „kövér” papírost. Rásodrom a drótra és olyan lesz, amelyet a rajz mutat

- A három virágszirom alját bekenem ragasztóval és egyenként rásodrom a megvastagított drót végére úgy, hogy a fehér dudorodást a szirmok eltakarják, azon túlnőjenek.

- Most következik a szár zöldítése. Vágok egy kb. 16 cm hosszú, 1,5 cm szélességű zöld csíkot, erezzel párhuzamosan, és a végét beragasztva rásodrom a virágtól kezdődően a drótra.

- A levél is kb. 1,5 cm széles csíkból áll. Kb. 9 cm hosszú. Hosszában kettévágom, de nem végig, (a rajz szerint) „hegyelem” ollóval.

- Ahol nem vágtam ketté, oda ragasztót kenek, és a drót aljára sodrom.
- Az utolsó fázisban a drótot úgy meghajlítom, hogy a virágfejecske lefelé bókoljon.

- A méreteknek nem kell mértani pontosságúnak lenni. Mi csak szemre dolgozunk, van néhány mintánk, és azután nyírnak a gyerekek előrajzolás nélkül. Igaz, mi már kb.200 db hóvirágon vagyunk túl.

Figyelem! A következő OT-n együtt fogunk hóvirágokat gyártani.

E.E.

Blabá csipkebor receptje:

Bár ezt a receptet Blabá sokszor közölte velünk főleg szóban, de az OT-n ismét kérték tőle, így újból közreadjuk

Január-februárban szedem a csipkebogyót, addigra jól átfagy, megpuhul és megsötétedik.(A barnás pirosokat még leszedem, de a feketés sötéteket nem!) A portól leöblítem és 2 kg bogyóra 4 l vizet és 1 kg cukrot teszek, és botmixerrel jól összeüzöm. Késhegynyi élesztőt teszek bele. Műanyag kannában, vagy üvegballonban erjesztem 20 Celsius-fok körüli hőmérsékleten. A ballon száját úgy kell lezárni, hogy oxigén utánpótlást ne kapjon a lé. Én kotyogóval szoktam, de megteszi befőttesgumival ráfogott folpack is. Lassan erjed. Ha hónapok múlva leáll és kezd letisztulni, fél kg cukorral újra be kell „gerjeszteni”, ha újra leáll negyed kg cukorral megismételni. Ha már nem akar erjedni és letisztul, vászon anyagon átszűrni, kinyomkodni a levét (részletekben), a zavaros levét PET palackba tölteni. A vászonban maradt törkölyt kb. 2,5 l vízzel és fél kg cukorral újra erjesztem, leálláskor negyed kg- cukoradagokkal újra gerjesztem. Ha már nem akar erjedni, vászonon átszűröm és az első boradaggal házasítva, lepalackozom. Sokáig ülepítem. Ha „tükrösre” letisztult leszívom a tisztáját, ízlés szerint esetleg uráncukrozom és megiszom, vagy elajándékozom. Mire mindez lezajlik, közel a Karácsony és a január, amikor indulok az új adag szedésére.

Jó csipkeborászkodást! Blabá

Eddig is nagyon értékeltem Blabá bio borát, de most már, miután a pancsolás részleteibe is beavatott nagyobb párosszal és átérzéssel fogom kortyolgatni az elajándékozásra szánt részt.

Azoknak, akik kedvet kaptak a csipkebor készítésére, jó hír, hogy a vezetőség fontolgatja a csipkebogyóbor-verseny rendezését. A süteménysütő-versenyen pedig az előző számban megjelent Vásárhelyi Tamás üstijével lehet indulni. Akik ezt a felhívást komolyan vették, minta leadással a Puli irodán jelentkezzenek!

Ha már mindenáron csipsz!...

Blabá borához akár borkorcsolya is lehetne Gadnai Gáborné, Kata ökocsipsze, melyből kóstolót hozott a közgyűlésre. Íme a recept Kata módra:

A gyerekeink/unokáink egyik kedvenc „hogy azt higgyem, jóllaktam” rágcsálnivalója, mindenféle ízvarázssal „megbolondított” csemegéje a csipsz (tudom, nem így kell leírni, de azért az még az!). Én magam is csábultam már ebben az irányban, ideig-óráig meg is volt az a képzetem, hogy tele vagyok... Aztán egyszer hallottam egy előadást ennek a borsos árú csemegének az összetételéről, meg a-nem éppen jótékony- hatásairól, és akkor igazán komolyan gondolkodóba estem. Még a függőség is felmerült mint egyik kísérő tünet. Figyelni kezdtem a gyerekeket, és tényleg lehet benne valami, ugyanis az osztályom egyik „legkákabelübb” nebulója minden reggel egy csomag csipesszel érkezett az iskolába. Ha netán hónap vége volt, anyu pénztárcája kezdett soványodni, és elmaradt a reggeli „adag” ,

képes volt olyan hisztit csapni, hogy zengett az iskolaudvar. Volt olyan, hogy anyu –csak hogy ne maradjon szégyenben- a kenyérre szánt utolsó 200-as áldozta fel! A csemete megnyugodva tömte magába a sajtos ízű lapocskákat, és szent a béke.

Biztosan nem vagyok egyedül hasonló tapasztalatokkal, de nekem a véletlen a kezembe adott egy nagyszerű receptet, amit azóta is használok (és terjesztek), ha csipsz függő gyereket látok. A rágási (evési) kényszert tökéletesen kielégíti, és mint látni fogjátok egészséges, és roppant kiadós nassolnivaló!

Íme:

Diós (mandulás, mogyorós) csipsz

Hozzávalók: 6 tojás fehérje, 25 dkg porcukor, 25 dkg dió (mandula, mogyoró),
Késhegynyi szóda bikarbóna.

Elkészítés: a tojásfehérjékből a cukorral kemény habot verünk, majd belekeverjük a lisztet, szóda bikarbónát és a diót.

Kivajazunk 2 őzgerincformát (én szeretem kibélelni sütőpapírral) és elosztva beletesszük a kész masszát. Közepesen meleg sütőben tűzpróbáig sütjük.

És most jön a LÉNYEG! másnap 2 mm vastagra szeleteljük, sütőlapra egymás mellé fektetjük a szeleteket, és nem túl forró sütőben 3-5 percig szárítjuk.

Fortély: a diógerezdeket, mandulát, mogyorót egészben kell beletenni, a szeletelésnél úgyis darabjaira „vágódik”!

Tipp: érdemes jól záródó edénybe tenni, különben észrevétlenül „elpárolog”, mert annyira ellenálthatatlan!!

Jó étvágyat (vagy inkább nasolást)!

Gadnai Gáborné
Tiszadob

Diákrovat

Nagyon sok gyermekben szunnyad a tehetség. Ha alkalmat adunk nekik, csodálatos alkotások születnek. Ilye Papp Gergő meséje is, aki 4. osztályos a budapesti XVI. Kerületi Kölcsey Ferenc Általános Iskolában.

A nyúl meg a farkas

Egyszer történt, nagyon régen,
Madár se járt oly vidéken,
Csak egy nyuszika ugrált arra éppen.
Ahogy ment mendegélt,
Egyszer csak egy erdőbe ért.
Találkozott a farkassal,
Aki beéri egy kis nyúl hússal.
-Ebből baj lesz- gondolta nyomban.
Így hát a nyúl gyorsan elrohant,
Mert a farkas nincs vele ám jóban.
A farkas bosszankodni kezdett,
S közben szövögette a tervet.
-Hogyan kapjam el?- kérdezte magában,

és egy ötlet kezdett körvonalazódni az
agyában.
-Megvan!- kiáltott magabiztosan,
és elkezdte keresni a nyulat nyomban.
Meg is találta a réten, legelésés közben.
A nyulat jó mélyen körül ásta,
Az közben vihorászva:
-Keskeny lett a verem koma!
Azzal a vermet átugrotta.
A farkas a mély veremben maradt,
Ott töltötte az őszt, a telet és a nyarat.
Tán még most is ott túr,
Ahol sötét és hideg az úr.

Papp Gergő 4.b

Ajánló

Mire jó a közgyűlésünk, azonkívül, hogy közgyűlünk? Találkozni a jó barátokkal és új értékes emberekkel ismerkedni. Ez történt velem is.

Most találkoztam és beszélgettem először Gizivel, azaz Kozma Lászlónéval, aki Tápiógyörgyéről utazott a közgyűlésre. Ő ismertetett meg a **Tanítói kincsestár** sorozat egy újabb kiadványával, melynek címe: **Állatok a ház körül**.

A módszertani segédanyag felhasználható kiegészítő tananyagként a környezetismeret tanításához, a szakkörök erdei iskolai program témáinak bővítéséhez természet ismereti szövegek illusztrációja ként. Tartalmaz kiemelhető színes rajzokat, és a hozzá tartozó CD-én a háziállatok hangja hallható.

A Raabe Kiadó gondozásában megjelent anyag első részét a Játékos ötlettár a házi-és a ház körül élő állatok témájához című fejezetet körtársunk, Gizi szerkesztette. A 2. részben a háziállatokról Schmidt Egon írásai olvashatók. A rajzokat Zsoldos Márton a hangfelvételeket dr. Ország Mihály készítette.

A tanítók figyelmébe ajánlom annál is inkább, mert már kipróbáltam. A kerületi pedagógiai napok keretében tartott bemutató foglalkozásomon remekül tudtam használni a Bimbó bocival együtt.

Ennyi minden gyűlt össze a tavaszi kosárba. Remélem elég változatos, és jól használható.

Emri Erika